

U GENEZY NARODU UKRAIŃSKIEGO

1. SUBSTRAT PLEMIENNY

Ukraina, podobnie jak i Białoruś, leży w obszarze szeroko pojętej łacińsko-bizantyjskiej rubieży cywilizacyjnej. Miało to swój oczywisty wpływ na kształtowanie się świadomości narodowej na całym tym obszarze, jak też na jej stan w dniu dzisiejszym. W obu krajach w ideologicznych zmaganiach ważne miejsce zajmuje to, co w Polsce nazywane jest „polityką historyczną” – świadome, ideologiczne kreowanie własnej historii. Wśród wielu pytań, które tu są stawiane, ważne jest pytanie o etnogenezę narodu.

Trzeba jednak od razu powiedzieć, iż z punktu widzenia naszej współczesnej wiedzy historycznej przekonanie o plemiennych źródłach współczesnych narodów nigdzie nie da się usprawiedliwić, tym bardziej nie da się usprawiedliwić w odniesieniu do narodu ukraińskiego czy białoruskiego. Wielu badaczy wskazuje jednak na znaczenie pierwotnego substratu plemiennego, który na ziemiach wschodniosłowiańskich istniał przed przybyciem tu Słowian i prawdopodobnie stopniowo wsiąknął w żywioł słowiański. W przypadku Białorusi tym substratem były zamieszkujące pierwotnie terytorium dzisiejszej Białorusi plemiona Bałtów, w przypadku Rosji – plemiona Ugrofinów (Jermałowicz 1989: 45). Mniej pewne, choć też prawdopodobne, są wpływy irańskie na etnos Ukrainy. Tereny dzisiejszej Ukrainy w pierwszych stuleciach naszej ery zamieszkiwali bowiem Scytowie, zaliczani do grupy narodów indoirañskich.

2. KSZTAŁTOWANIE SIĘ ODREBNOCI RUSKIEJ

Tożsamość etniczna dzisiejszej Ukrainy w średniowieczu związana była z przyjęciem chrześcijaństwa w obrządku wschodnim. Geneza średniowiecznej państwowości ruskiej jest dość zagadkowa, ze względu na poświadczone w dokumentach historycznych normańskie (wareskie) pochodzenie pierwszej